

Lovforslag nr. L. 30. Fremsat den 5. oktober 1978 af Jørgen Jensen (DKP), Kaj Hansen (DKP) og Gertrud Stjernholm Nielsen (DKP).

Forslag

til

Lov om nedsættelse af en kommission til undersøgelse af kapitalkoncentrationen i erhvervslivet.

§ 1. Der nedsættes en kommission til at undersøge og afgive betænkning om kapitalkoncentrationen i dansk erhvervsliv, herunder i hvilket omfang virksomhedernes ejerforhold i næringslivets enkelte grene beherskes af danske eller udenlandske enkeltvirksomheder, sammenslutninger, interessefællesskaber, finansielt sammenknyttede selskaber eller andre former for finansielle grupper. Samtidig bør det være en væsentlig opgave for kommissionen at søge belyst, i hvilket omfang ændrede realøkonomiske, produktions tekniske, afsætningsmæssige og andre forhold påvirker prisdannelsen i forhold til tidligere.

Stk. 2. Kommissionen skal endvidere tage stilling til, hvorvidt der gennem ændringer af den bestående lovgivning kan sikres samfundet løbende indsigt med ændringer i de enkelte erhvervsvirksomheders ejerforhold og med udviklingen i kapitalkoncentrationen i samfundet.

Stk. 3. Det påregnes, at kommissionen har afsluttet sit arbejde inden 31. december 1981.

§ 2. Handelsministeren udnævner kommissionens formand og medlemmer. Kommissionen skal omfatte 6 repræsentanter for lønmodtagerorganisationerne, 2 erhvervsrepræsentanter samt 3 repræsentanter, der skal omfatte et alsidigt kendskab til juridiske, nationaløkonomiske og erhvervmæssige forhold.

Stk. 2. Kommissionen kan tilkalde særligt sagkyndige i det omfang, dette skønnes for nødvendigt.

§ 3. Kommissionens forretningsorden fastsættes af handelsministeren, der ligeledes efter forhandling med formanden udnævner kommissionens sekretærer. Formanden kan i øvrigt med handelsministerens samtykke antage lønnet medhjælp af enhver art.

Stk. 2. Der tillægges kommissionens medlemmer dagpenge og mødepenge samt godtgørelse for rejseudgifter efter tjenestemandslovens regler.

Stk. 3. Honorarer til kommissionens formand, sekretærer og eventuelt tilkaldte sagkyndige fastsættes af handelsministeren.

§ 4. Kommissionen er beføjet til at kræve sig meddelt alle sådanne oplysninger, som findes nødvendige for dens virksomhed, herunder til at kræve indsendt behørigt bekræftede udskrifter af protokol- og regnskabsmateriale, aktieprotokoller m. v. Endvidere er kommissionen berettiget til at få adgang til regnskaber og regnskabsbøger og til på stedet at foretage de til forholdenes oplysning fornødne undersøgelser.

Stk. 2. Kommissionen kan indkalde personer til mundtlig forklaring vedrørende forhold, der omfattes af loven, ligesom personer, hvis forhold optages til undersøgelse, kan få adgang til mundtligt at redegøre for deres forhold over for kommissionen eller et af denne nedsat udvalg efter formandens bestemmelse.

Stk. 3. I tilfælde, hvor der rejser sig spørgsmål om afgivelse af oplysninger om tekniske hemmeligheder, kan den, der skal afgive oplysningerne, såfremt han befrygter, at afgivelsen af de pågældende oplysninger

kan blive til skade for ham eller den virksomhed, han repræsenterer, over for formanden fremsætte begæring om, at oplysningerne ikke afgives over for den samlede kommission, eventuelt om hel fritagelse for afgivelse af sådanne oplysninger. Formanden afgør herefter, hvorvidt og i bekræftende fald i hvilket omfang og under hvilken form de pågældende oplysninger under hensyn til forholdenes beskaffenhed skal afgives og eventuelt videregives til den samlede kommission. Formandens afgørelse kan indankes for handelsministeren, hvis beslutning i sagen er endelig.

§ 5. Undlader nogen at meddele kommissionen en i henhold til § 4 begæret skriftlig eller mundtlig oplysning, kan handelsministeren efter indstilling fra kommissionen pålægge den pågældende virksomhed, sammenlutning, institution eller person under en daglig eller ugentlig bøde, der kan inddrives ved udpantning, at afgive de begærede oplysninger.

§ 6. Kommissionens medlemmer og sekretærer samt de tilkaldte sagkyndige er under ansvar efter borgerlig straffelovs §§ 152 og 263 forpligtet til over for alle uvedkommen-

de at hemmeligholde, hvad de gennem deres undersøgelser bliver vidende om.

§ 7. Med bøde eller hæfte anses den, som vedrørende forhold, der omfattes af loven, meddeler kommissionen urigtige eller vildledende oplysninger, eller som fortier forhold, der må skønnes at være af væsentlig interesse i forbindelse med de oplysninger, som er krævet af kommissionen.

Stk. 2. Bøder tilfalder statskassen. Strafanvar efter denne lov forældes efter de i borgerlig straffelov indeholdte regler.

Stk. 3. Tiltale finder sted efter anklagemyndighedens bestemmelse, eller såfremt handelsministeren efter indstilling fra kommissionen måtte begære det.

Stk. 4. Sager angående overtrædelse af denne lov behandles som politisager.

§ 8. Handelsministeren gennemfører offentliggørelsen af den af kommissionen i henhold til bestemmelserne i § 1 afgivne betænkning med bilag.

§ 9. De med kommissionens virksomhed forbundne udgifter bevilges på de årlige finanslove.

Bemærkninger til lovforslaget

Den 18. marts 1949 (se Folketingstidende, tillæg A, sp. 3047; tillæg B, sp. 601; forhandlingerne: fremsættelsen sp. 77, 1. beh. sp. 337, 2. beh. sp. 3469, 3. beh. sp. 3527) vedtog folketinget at nedsætte en trustkommission. Denne kommission nåede aldrig at blive færdig med at undersøge kapitalkoncentrationen i dansk erhvervsliv.

Der har ved utallige lejligheder været fremført krav om en sådan undersøgelse.

Handelsministeren bad i 1975 indirekte det økonomiske råd om at påtage sig opgaven, men det magter næppe at gennemføre den og har heller ikke afgivet noget løfte herom.

LO fremførte kravet om en sådan kommission i 1976, og forslag blev fremsat i folketinget i 1976 af DKP, se tillæg A, spalte 1825 og folketingets forhandlinger 1976-77, spalte 3778.

I februar 1978 afgav handelsministeren løfte til folketingets erhvervsudvalg om at ville styrke monopoltilsynet administrativt, så kapitalkoncentrationen blev bedre undersøgt. Denne forbedring er ikke foretaget endnu, og endvidere har monopoltilsynet ikke hjemmel til at undersøge finanskapitales forhold, d.v.s. ejerforholdet mellem bankerne, industrien, forsikringsselskaberne, aktieselskaberne, anpartsselskaberne, kommanditselskaber, fonds m. fl. Monopoltilsynet har heller ikke bemyndigelse til at undersøge Bonde Niensens finansieringsforhold, og derfor er en særlig trustkommission nød-

vendig.

Statistiske Efterretninger fra 1978 nr. A 22, tabel 1, viste, at der i 1976 fandtes 393 ansættelser for 150.000 kr. eller mere i aktieudbytte. Fonds er skattefrie og ejer måske netop derfor en række store koncerner.

Monopoltilsynet har kun registreret ca. 150 enkeltvirksomheder som markedsdominerende.

Knud Jespersen nævnte i januar 1977 uimod sagt 34 navne på større markedsdominerende virksomheder, som overhovedet ikke er registreret af monopoltilsynet, bl a. ØK, A. P. Møller, F. L. Smidth, De Danske Sukkerfabrikker. Det Danske Trælastkompagni, Rockwool, Gutenberghus, Aller-koncernen, IBM., Christiani & Nielsen, Kampsax, Monberg & Thorsen, Højgaard & Schultz, Korn og Foderstofkompagniet.

Siden 1963 er der ikke foretaget en opgørelse over de udenlandske kapitalinteresser. Da var 13 pct. af aktiekapitalen i industriaktieselskaberne udenlandsk ejet.

I befolkningen er der et stort ønske om at få en sådan undersøgelse iværksat og afsluttet inden for en rimelig tid. Arbejdet foreslås derfor afsluttet inden 31. december 1981. I modsætning til den tidligere trustkommission kan handelsministeren ikke undlade at offentliggøre betænkningen med bilag. Formålet er netop at skabe større offentlighed omkring kapitalkoncentrationen i dansk erhvervsliv.